

**«Ισορροπία μεταξύ εργασίας και ζωής στο πλαίσιο της αλλαγής
στην οικογένεια και στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα
(EOX GR07/3939)»**

Ακαδημαϊκή Έρευνα στους Τομείς Προτεραιότητας/GR07

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Φορείς υλοποίησης:

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ – ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**Το έργο συγχρηματοδοτείται από τον Χρηματοδοτικό Μηχανισμό
ΕΟΧ 2009-2014**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν ερωτηματολόγιο έχει ως σκοπό την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης αλλά και των αλλαγών που έχουν επέλθει, σε περίοδο κρίσης, στην ισορροπία εργασίας – ζωής των γυναικών σε καιρό κρίσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα τροφοδοτήσουν τρέχοντες συζητήσεις σχετικά με το ζήτημα και φιλοδοξούμε να αξιοποιηθούν ως βάση ανάπτυξης σχετικών πολιτικών συμφιλίωσης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

Πιο συγκεκριμένα, η εμπειρική έρευνα θα εστιάσει στα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποιο είναι το δημογραφικό προφίλ των εργαζόμενων γυναικών στην προσπάθεια να συνδυάσουν την επαγγελματική με την οικογενειακή ζωή;
2. Ποιες είναι οι δυνατότητες συμφιλίωσης σε διαφορετικές συνθήκες και χαρακτηριστικά απασχόλησης;
3. Πως συνδέεται η συμφιλίωση με τη μη επαγγελματική απασχόληση;

Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα στοχεύει στην περιγραφή των βασικών, δημογραφικών κυρίως, στοιχείων που εντοπίζονται στις εργαζόμενες γυναίκες στην Ελλάδα στο πλαίσιο της συμφιλίωσης. Σχετικές έννοιες είναι, μεταξύ άλλων, η εκπαίδευση, η απασχόληση, ο αριθμός των παιδιών καθώς και η εισοδηματική τους κατάσταση. Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα συνδέει την έννοια της συμφιλίωσης με την επαγγελματική ζωή της γυναίκας αναδεικνύοντας παράλληλα και στατιστικά σημαντικές σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών. Τέλος στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα εξετάζονται οι παράγοντες που επηρεάζουν τη σχέση της συμφιλίωσης με τη μη επαγγελματική απασχόληση όπως για παράδειγμα οι δημόσιες και ιδιωτικές υποδομές και ο ρόλος του συζύγου/συντρόφου. Επισημαίνεται ότι ο λειτουργικός ορισμός της συμφιλίωσης στα πλαίσια της ανάλυσης περιλαμβάνει τις εξής διαστάσεις: α) Συμμετοχή στην αγορά εργασίας β) Συμμετοχή στις οικογενειακές υποχρεώσεις και γ) Ελεύθερος χρόνος.

Για τη συλλογή των δεδομένων θα κατασκευασθεί ερωτηματολόγιο με κλειστές ερωτήσεις. Το ερωτηματολόγιο θα απαρτίζεται από 6 ενότητες. Η πρώτη ενότητα θα αφορά κυρίως δημογραφικές ερωτήσεις ηλικία, εκπαίδευση, επαγγελματική θέση κλπ. αλλά και στοιχεία που αφορούν το σύζυγο/σύντροφο. Η ενότητα 2 θα καταγράφει το χρόνο συμμετοχής στις επαγγελματικές και οικογενειακές υποχρεώσεις αλλά και τον ελεύθερο χρόνο τόσο των γυναικών όσο και των συζύγων/συντρόφων. Στην τρίτη ενότητα θα εξετάζεται η βοήθεια-συμμετοχή άλλων (γιαγιά, παππούς, κλπ.) στις υποχρεώσεις ενώ η ενότητα 4 θα αναφέρεται στη χρήση δημόσιων και ιδιωτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών όπως πχ. παιδικοί σταθμοί, θερινές ασχολίες κλπ. Τα τελευταία δύο μέρη του ερωτηματολογίου θα επικεντρώνονται στις αντιλήψεις των γυναικών για τη συμφιλίωση (πχ. κούραση από τη δουλειά, δυνατότητα έκτακτων αλλαγών, ενότητα 5) και στην καταγραφή των εισοδημάτων (Ενότητα 6) σε ατομικό και οικογενειακό επίπεδο.

Ως πληθυσμός της έρευνας ορίζεται το σύνολο των εργαζόμενων γυναικών ηλικίας 25 έως 55 ετών με παιδιά μέχρι 18 ετών που ζουν μαζί τους από τα εξής περιοχές:

- Δύο αστικές περιοχές: Αθήνα και Θεσσαλονίκη.
- Δύο ημιαστικές περιοχές: Άρτα και Έδεσσα
- Δύο αγροτικές περιοχές: Ξυλόκαστρο Κορινθίας και Σοφάδες Καρδίτσας

Η επιλογή των εργαζόμενων γυναικών σε κάθε περιοχή θα γίνει με τη χρήση της τεχνικής της δειγματοληψίας κατά συστάδες (cluster sampling) όπου ως συστάδα θεωρείτε το νοικοκυριό.

Για την εγκυρότητα των ερωτήσεων, το ερωτηματολόγιο θα πρέπει να συμπληρωθεί πιλοτικά από τυχαίο δείγμα εντός του αρχικά επιλεχθέντος δείγματος γυναικών, των οποίων οι απαντήσεις δε θα συμμετέχουν στα στοιχεία της έρευνας.

Σημειώνεται ότι η έρευνα θα είναι ανώνυμη. Τα προσωπικά στοιχεία των ερωτηθέντων καθώς και οι απαντήσεις τους δεν θα δημοσιοποιούνται με κανένα τρόπο και δεν αξιοποιούνται από τον φορέα, παρά μόνο για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας ή/και δειγματοληπτικής επιβεβαίωσης της ορθότητας συμπλήρωσης του σχετικού ερωτηματολογίου.

Γενικές Οδηγίες προς ερευνητές:

1. Διατύπωση σαφών και μονοσήμαντων ερωτήσεων. Δε θα πρέπει ο ερευνητής να θεωρεί αυτονόητα πράγματα που δεν είναι.
2. Αποφυγή διαφορούμενων ερωτήσεων. Οι συντάκτες συνήθως επιθυμούν μια και μοναδική απάντηση σ' ένα ερώτημα που μπορεί να περιέχει ποικίλες απαντήσεις, γι' αυτό πρέπει οι δυνατές απαντήσεις να μην επικαλύπτονται.
3. Η αντίληψη της ικανότητας απάντησης των ερωτώμενων. Πολλές φορές οι ερωτώμενοι νομίζουν ότι ξέρουν να απαντήσουν, αλλά οι απαντήσεις που δίνουν δεν είναι σωστές.
4. Η απροθυμία των ερωτώμενων να απαντήσουν. Πολλές φορές οι ερωτώμενοι είναι απρόθυμοι και διστακτικοί να βοηθήσουν δίνοντας απάντηση σε ερωτήσεις που θίγουν πολιτικά, ηθικά κ.ά. ζητήματα και τίθενται από κάποιον που δεν γνωρίζουν.
5. Η αποτύπωση σύντομων απαντήσεων για την εύκολη μετέπειτα επεξεργασία τους.
6. Πρέπει να χρησιμοποιούνται:
 - Απλή γλώσσα
 - Γνωστό λεξιλόγιο
 - Ξεκάθαρες ακριβείς ερωτήσεις
 - Ενδιάμεσες ερωτήσεις για να διερευνηθεί αν ο ερωτώμενος έχει μια ιδιότητα ή άποψη για την οποία θέλουμε πρόσθετες πληροφορίες
 - Τρίτο πρόσωπο σε ενοχλητικές ερωτήσεις προτείνουν συγκεκριμένη απάντηση
7. Πρέπει να αποφεύγονται:
 - Διφορούμενες ερωτήσεις
 - Λέξεις με πολλές έννοιες
 - Άνισες απαντήσεις

- Ερωτήσεις που αποφέρουν γενικές απαντήσεις
- Υποθετικές απαντήσεις
- Υποθετικές ερωτήσεις

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι ερωτήσεις της πρώτης ενότητας θα πρέπει να δίνουν έμφαση στα κάτωθι χαρακτηριστικά:

- Η ηλικία
- Η Υψηλότητα της ερωτηθείσας καθώς και του συζύγου / συντρόφου εάν υπάρχει
- Η οικογενειακή κατάσταση
- Το επίπεδο εκπαίδευσης της ερωτηθείσας καθώς και του συζύγου / συντρόφου εάν υπάρχει
- Ο αριθμός των παιδιών / Ηλικία παιδιών
- Ο αριθμός εξαρτώμενων ατόμων, καθώς και το είδος αυτών (παιδιά, γονείς, κ.λπ.)
- Η περιοχή διαμονής
- Η επαγγελματική κατάσταση της ερωτηθείσας καθώς και του συζύγου / συντρόφου εάν υπάρχει
- Στοιχεία σχετικά με την επαγγελματική κατάσταση (τομέας απασχόλησης, θέση ευθύνης)

Οι απαντήσεις θα πρέπει να συγκεκριμένες και όχι ανοιχτού τύπου – ελεύθερης ανάπτυξης, ώστε να μπορούν να ποσοτικοποιηθούν μετέπειτα και να αξιολογηθούν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΧΡΟΝΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Οι ερωτήσεις της δεύτερης ενότητας θα πρέπει να δίνουν έμφαση στα κάτωθι χαρακτηριστικά:

- Ο χρόνος απασχόλησης
- Ο χρόνος μετακίνησης για επαγγελματικές υποχρεώσεις
- Ο χρόνος απασχόλησης του συντρόφου (αν υπάρχει)
- Ο χρόνος μετακίνησης για επαγγελματικές υποχρεώσεις του συντρόφου (αν υπάρχει)
- Χρόνος απασχόλησης σε
 - φροντίδα παιδιών
 - άλλες εργασίες σπιτιού
 - εξαρτώμενα μέλη (αν υπάρχουν)
- Χρόνος απασχόλησης του συντρόφου (αν υπάρχει) σε
 - φροντίδα παιδιών
 - άλλες εργασίες σπιτιού
 - εξαρτώμενα μέλη (αν υπάρχουν)
- Χρόνος ελεύθερου χρόνου συνολικά και σε σχέση με τον σύντροφο (αν υπάρχει)
- Η δυνατότητα αξιοποίησης στο νοικοκυριό των υπηρεσιών άλλων μελών της οικογένειας (παππούδες, γιαγιάδες) ή / και υποδομών - φορέων.

Οι απαντήσεις θα πρέπει να συγκεκριμένες και όχι ανοιχτού τύπου – ελεύθερης ανάπτυξης, ώστε να μπορούν να ποσοτικοποιηθούν μετέπειτα και να αξιολογηθούν.

Επιπλέον, προτείνεται η αποτύπωση του χρόνου απασχόλησης σε ώρες ημερησίως κατά μέσο όρο, ώστε να υπάρχει ομοιομορφία απαντήσεων και εύκολη επεξεργασία των δεδομένων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΒΟΗΘΕΙΑ-ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΛΛΩΝ ΣΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Οι ερωτήσεις της τρίτης ενότητας θα πρέπει να δίνουν έμφαση στη συμμετοχή τρίτων ατόμων όπως:

- Γιαγιάδες
- Παππούδες
- Συγγενείς και φίλοι
- Φορείς (παιδικοί σταθμοί, κέντρα απασχόλησης, κ.λπ.)

Σε εργασίες που απευθύνονται:

- Στην ανατροφή ανηλίκων παιδιών
- Στις δουλειές του σπιτιού
- Στη φροντίδα ηλικιωμένων ατόμων

Οι απαντήσεις θα πρέπει να συγκεκριμένες και όχι ανοιχτού τύπου – ελεύθερης ανάπτυξης, ώστε να μπορούν να ποσοτικοποιηθούν μετέπειτα και να αξιολογηθούν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΧΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ-ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Οι ερωτήσεις της τέταρτης ενότητας θα πρέπει να δίνουν έμφαση στα κάτωθι χαρακτηριστικά:

A. Υποστήριξη από το κράτος

- Ευέλικτο ωράριο
- Δημόσιοι παιδικοί σταθμοί
- Άδεια μητρότητας και ανατροφής παιδιού
- Προγράμματα βοήθειας στο σπίτι και φύλαξης ηλικιωμένων

B. Υποστήριξη από τρίτους (επί πληρωμή)

- Ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί
- Κέντρα απασχόλησης
- Χρήση ιδιωτικών υπηρεσιών φροντίδας στο σπίτι
- Κατασκηνώσεις

Γ. Προβλήματα με τη χρήση υπηρεσιών φύλαξης παιδιών και φροντίδας ενηλίκων

Οι απαντήσεις θα πρέπει να συγκεκριμένες και όχι ανοιχτού τύπου – ελεύθερης ανάπτυξης, ώστε να μπορούν να ποσοτικοποιηθούν μετέπειτα και να αξιολογηθούν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ

Οι ερωτήσεις της πέμπτης ενότητας θα πρέπει να δίνουν έμφαση στα κάτωθι χαρακτηριστικά:

- Ώρες επαγγελματικής απασχόλησης γυναίκας
- Ευελιξία στην επαγγελματική ζωή

Οι απαντήσεις θα πρέπει να συγκεκριμένες και όχι ανοιχτού τύπου – ελεύθερης ανάπτυξης, ώστε να μπορούν να ποσοτικοποιηθούν μετέπειτα και να αξιολογηθούν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6: ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Οι ερωτήσεις της έκτης ενότητας θα πρέπει να δίνουν έμφαση στα κάτωθι χαρακτηριστικά:

- Το ατομικό εισόδημα / το εισόδημα του συντρόφου
- Απώλεια και εύρεση εργασίας

Οι απαντήσεις θα πρέπει να συγκεκριμένες και όχι ανοιχτού τύπου – ελεύθερης ανάπτυξης, ώστε να μπορούν να ποσοτικοποιηθούν μετέπειτα και να αξιολογηθούν.